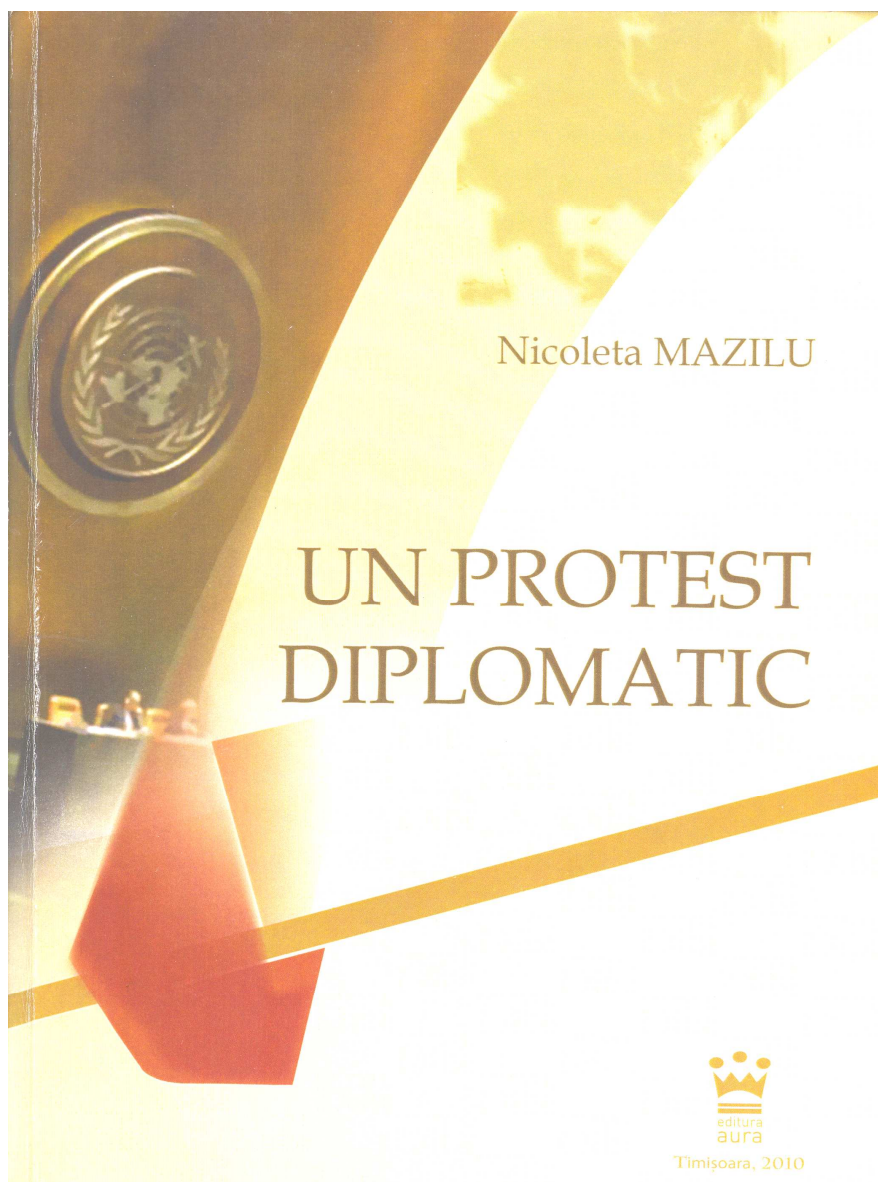

**DUMITRU MAZILU: „ASPIRAȚIA SPRE LIBERTATE ESTE ÎNCĂLCATĂ
DE ÎNSIȘI CONDUCĂTORII ȚĂRII”**

La sfârșitul anului 2010, a apărut la Editura Aura din Timișoara, în excelente condiții grafice, un masiv volum de documente (594 pagini), intitulat *Un protest diplomatic*, realizat de Nicoleta Mazilu, soția cunoscutului profesor universitar, autor al mai multor cărți de referință în domeniile dreptului,

comerțului și diplomației, important om politic, care și-a legat numele de elaborarea documentului programatic al revoluției române din decembrie 1989.

Un aspect mai puțin cunoscut în țară - datorită cenzurii din timpul regimului socialist-totalitar, a acutizării disputelor politice de după revoluție, dar și a stăruinței unora cu larg acces la mass-media de a se impune ei în prim plan și de a minimaliza activitatea altora - este cel al opoziției lui Dumitru Mazilu față de regimul socialist-totalitar. Cartea de față conține documente care atestă puternicul ecou internațional pe care l-a avut atitudinea sa fermă și plină de riscuri din anii 1986-1989, când a înfruntat deschis acel regim, în frunte cu Nicolae Ceaușescu.

Din *Wikipedia* aflăm că Dumitru Mazilu s-a născut în anul 1934 în orașul Bacău. A absolvit o școală tehnică de mecanici agricoli, după care a urmat o școală de ofițeri de securitate, ajungând, pentru puțin timp, în 1965-1966, șeful Scolii de Miliție și Securitate de la Băneasa (București), cu gradul de colonel. A urmat Facultatea de Drept din București și a obținut titlul științific de doctor în drept la Universitatea *Babeș-Bolyai* din Cluj-Napoca în 1964. În anul 1970 a fost confirmat în funcția didactică de profesor universitar, predând cursuri de drept la Academia de Științe Politice și Sociale *Ștefan Gheorghiu*, de pe lângă C.C. al P.C.R. În acea calitate a publicat mai multe lucrări elogioase la adresa politicii P.C.R. În 1974 a fost *visiting profesor* la câteva Universități din SUA. « M-am bucurat de încredere din partea regimului », avea să recunoască Dumitru Mazilu, într-o declarație din 1995 (p. 556). Nu mai puțin adevărat este că în anii '70 în România se trăia bine, iar regimul cunoștea o adevăată liberalizare.

În anul 1975, Dumitru Mazilu a intrat în Ministerul de Externe, iar în 1984 de fost delegat de guvernul României în calitate de membru în Subcomisia Națiunilor Unite pentru Combaterea Discriminării și Protecția Minorităților cu sediul la Geneva. Un an mai târziu, a fost ales raportor special al Națiunilor Unite pentru problemele drepturilor omului și ale tineretului în lume. În această calitate a avut posibilitatea să cunoască situația din foarte multe state, de pe toate continentele și să o compare cu realitățile din România.

Aici, după 1980, ca urmare a politicii tot mai subiective promovate de Nicolae Ceaușescu, a deciziei de achitare rapidă a întregii datorii externe, situația drepturilor omului devenea tot mai gravă, nefiind îngăduită nici o critică la adresa regimului, deși marea masă a populației era supusă unor grele încercări: cartele la produse de primă necesitate, restricții la căldură, lumină, consum de combustibil, program TV de numai două ore pe zi etc. etc. În contrast cu aceste realități, presa scrisă și audio-vizuală desfășura o deșănțată campanie de elogiare a lui Nicolae Ceaușescu și a soției sale pentru politica lor « înțeleaptă ».

În calitatea pe care o deținea, Dumitru Mazilu a avut, după propria-i mărturisire, o discuție cu secretarul general al ONU, Javier Pérez de Cuéllar, căruia i-a înfățișat « câteva probleme cu care ne confruntăm noi românii și în general cei din Europa de Est ». Replica lui Cuéllar a fost: « Bine, bine, domnule

Mazilu, spuneți ce mi-au spus și alți diplomați români. Mă întreb numai de ce îmi spuneți numai mie și nu public, ce se întâmplă în țara dumneavoastră » (p.73). Poate că sub imboldul secretarului general al ONU, Mazilu a decis să-și asume responsabilitatea și riscul de a prezenta situația reală din țara sa, declanșând o luptă cu regimul de la București. Ca urmare, la raportul general pe care l-a întocmit a atașat o *Anexă*, referitoare la situația drepturilor omului în România. De aici avea să înceapă lupta sa publică împotriva regimului socialist-totalitar.

Într-un interviu acordat postului de radio *Europa Liberă* în 1999, Mazilu relatează: «În momentul în care era să plec la Națiunile Unite, pe ziua de 5 mai 1986 - data o țin minte pe vecie, cum se spune - am lăsat raportul pe masă și am ieșit un pic din birou. A rămas numai colegul meu de birou. Când m-am întors, mi s-a spus că nu mai plec la Națiunile Unite, am fost reținut și reținut am rămas » (p. 74). O imprudență, sau poate naivitatea de a avea o încredere prea mare în respectivul coleg, avea să-i provoace mari necazuri timp de trei ani și jumătate.

Este foarte probabil că Mazilu avea o copie, sau mai multe, de pe acest raport, pe care era hotărât să-l prezinte la ONU. Dar oficialitățile române i-au ridicat pașaportul, l-au declarat grav bolnav, l-au pensionat și l-au pus sub urmărire la domiciliu. S-a ajuns în situația bizară ca tocmai raportorul ONU pentru drepturile omului să fie reținut în țara sa. În locul lui Mazilu guvernul României a desemnat un alt reprezentant, care a fost ales vicepreședinte al Comisiei.

Posturile de radio Occidentale, mai ales *Europa Liberă*, au aflat despre situația lui Mazilu, cerând autorităților de la București să-i permită deplasarea la Geneva pentru a-și prezenta raportul. La rândul său, Mazilu a reușit să trimită, clandestin, raportul la ONU. A început o amplă dispută politică și diplomatică privind publicarea acestuia, precum și situația autorului, în calitate sa de lucrător în cadrul ONU. Guvernul României s-a situat pe poziția că Mazilu, fiind bolnav, nu mai era în măsură să îndeplinească funcția de raportor ONU, că el nu a întocmit un raport, ci un pamflet politic.

La 24 mai 1989, Consiliul Economic și Social al ONU a adoptat o rezoluție privind *Statutul Special al Raportorilor* asupra căruia să se ceară punctul de vedere al Curții Internaționale de Justiție, dacă prevederile Convenției referitoare la privilegiile și imunitățile ONU se aplicau în cazul diplomatului Dumitru Mazilu.

Secretarul general al ONU era de părere că publicarea raportului ar putea pune în pericol viața autorului și a familiei sale. Mazilu avea să relateze că « o doamnă colegă de a mea la Comisia pentru drepturile omului » i-a dat telefon, informându-l despre opinia lui Cuéllar. Decis să nu cedeze, el a redactat un text, scris cu creion chimic pe o pânză, pe care l-a predat unei «doamne de curaj» și transmis « cu ajutorul unei misiuni diplomatice la București » la *Europa Liberă*. În acest document, Mazilu preciza că « din 1986 sunt captiv, trăiesc sub o teroare

fără precedent, iar viața soției mele și a fiului meu sunt în pericol », că era « un ostatic în propria mea țară »; i s-a luat pașaportul, i s-a tăiat telefonul, iar accesul la Centrul de Informare ONU din București i-a fost « blocat de polițiști și mașini de poliție »; el și familia sa erau urmăriți « de mai mult de 30 de polițiști zi și noapte »; a primit scrisori de amenințare cu moartea. Dumitru Mazilu transmitea secretarului general al ONU că își asumă «întreaga răspundere și îl rog, îl somez chiar, să dea publicității raportul » (p.75).

În ziua de 10 iulie 1989 raportul a fost publicat ca document ONU. Aici se dezvăluia faptul că în România procesul de luare a deciziilor contrazicea toate regulile de bază ale democrației, puterea era concentrată în mâinile « unei singure persoane » (Nicolae Ceaușescu), sau « a cel mult două » (Elena Ceaușescu). Libertatea era « negată, golită de conținut și pulverizată », se promova un cult al personalității « de o vulgaritate dezgustătoare », a celor doi. Se aplica « dictatul economic », drept care au fost create întreprinderi petrochimice gigantice fără a li se asigura materia primă necesară și fără a se ține seama de cerințele pieții, se construiau tot felul de canale pentru care nu exista un argument practic, ci doar pentru ca dictatorul să-și asigure nemurirea (aluzie la canalul Dunărea-Marea Neagră). Mazilu aprecia că prin programul de sistematizare rurală, pe care îl numea « revoluția buldozerelor », regimul urmărea să distrugă orice urmă a individualității și să lichideze o civilizație tradițională de o valoare excepțională. În raport se afirma că în România « existau două lumi: palate pentru despoți și lagăre de concentrare pentru milioane de oameni ». Se afirma că la palatele existente, ultramoderne, s-au adăugat altele noi: « palate de lux nemaîntâlnite nici la cei mai extravaganti monarhi. Vile somptuoase și case de vacanță sunt răspândite pe tot teritoriul țării; sume fabuloase depozitate în conturi ale celor mai mari bănci internaționale ». Aceasta, în timp ce milioane de oameni trăiau în blocuri, « adevărate cutii de chibrituri », iar salariile nu le permiteau să atingă nici cel mai mizerabil nivel de trai, oamenii cautau cu disperare o bucată de pâine cu care să-și hrănească copiii. În timp ce dictatorii serveau « preparate culinare dintre cele mai sofisticate, aduse cu avionul în containere speciale », poporul suferea de foame, de frig, oamenii erau urmăriți pas cu pas de poliția politică.

Având în vedere această realitate, Mazilu aprecia: «A pleda neintervenția în afacerile interne ale României, așa cum fac conducătorii români, nu este numai un act ilegal, ci și unul profund imoral. Acest principiu nu era aplicabil atunci când aspirația spre libertate a poporului este încălcată de înșiși conducătorii țării ».

Din raport nu lipseau epitete la adresa lui Ceaușescu și a regimului său, precum : criminal, imoral, despot, megaloman, barbar, fapt ce-l determina pe Michael Shafir, șeful Secției Cercetare al postului de radio *Europa Liberă*, să considere că autorul folosisese « un limbaj neobișnuit de critic în comparație cu standardele ONU ».

Raportul exprima o stare de spirit, care nu era, întotdeauna, expresia faptelor concrete. Exista atunci, spre sfârșitul anilor '80, sentimentul că românii au ajuns într-o stare disperată și că « așa nu se mai poate ». Realitățile arată că adevăratul dezastru economic s-a înregistrat după decembrie 1989, că mulți români, mai ales tineri, au ajuns să râvnească după un apartament într-o « cutie cu chibrituri », că nivelul de trai a căzut cu mult sub limitele « imposibile » din anii evocați în raport, că nu puțini români scotocesc prin tomberoanele de gunoi, în speranța că vor găsi ceva de mâncare, în timp ce noii îmbogățiți prin devalizarea întreprinderilor de stat și-au construit palate cu zeci de camere, își petrec vacanțele în stațiuni exotice din Arabia Saudită, pe Coasta de Azur, insulele Canare etc etc.

Dar, desigur, atunci când și-a redactat raportul, Dumitru Mazilu avea în vedere situația drepturilor omului în România, care era realmente dramatică, iar regimul se dovedea extrem de ostil oricăror reforme, în timp ce celelalte țări socialiste porniseră pe calea deschisă de Gorbaciov prin *glasnosti* și *perestroika*.

Publicarea raportului a generat o amplă campanie mediatică împotriva regimului de la București, așa cum rezultă din capitolul intitulat *Comentarii în presa străină cu privire protestul diplomatului român Dumitru Mazilu înaintea revoluției din decembrie 1989* (pp. 39-72).

Între timp, la 1 iunie 1989, Javier Pérez de Cuéllar a trimis o adresă către președintele Curții Internaționale de Justiție prin care-i solicita punctul de vedere în legătură cu faptul dacă, în cazul lui Dumitru Mazilu, se aplica articolul VI, secțiunea 22 din Convenția asupra privilegiilor și imunităților personalului diplomatic al ONU.

Reprezentantul României în Comisia pentru drepturile omului a susținut, la 30 august 1989, că nu era de acord cu trimiterea cazului la Curtea Internațională de Justiție, deoarece în 1956, când a aderat la respectiva Convenție, țara sa a formulat în scris o rezervă și anume că nu acceptă ca obligatorie decizia Curții Internaționale de Justiție în cazul unor diferende privind interpretarea aplicării Secțiunii 30 din document. În plus, nu era vorba de un raport, ci de « un pamflet politic », total diferit de ceea ce Mazilu susținuse înainte, drept care a citat lucrări în care acesta elogiase politica regimului pe care acum îl contesta. În opinia respectivului diplomat, acest fapt punea sub semnul întrebării « integritatea intelectuală și morală » a lui Dumitru Mazilu.

Expertul olandez în Comisie a prezentat un proiect de rezoluție în care se exprima « profunda îngrijorare » cu privire la « situația personală a domnului Mazilu și a familiei sale » și se solicita punctul de vedere al Curții de la Haga. Proiectul a fost adoptat, astfel că situația diplomatului român a ajuns în dezbaterile acestui important for internațional. La București, patru diplomați, de la ambasadele SUA, Marii Britanii, Olandei și Canadei au încercat să-l viziteze pe Mazilu la domiciliul său din strada Praporgescu, dar au fost împiedicați de forțele de ordine.

Partea cea mai consistentă a volumului este intitulată *Dosarul transmis de către Secretarul General al Națiunilor Unite* (pp. 91- 453) și conține documentele transmise și dezbătute de Curtea Internațională de Justiție referitoare la « cazul Mazilu », dar de fapt la problema drepturilor omului în România. Separat (pp. 455-471) este publicată *Declarația scrisă a Guvernului american în fața Curții Internaționale de Justiție de la Haga în apărarea diplomatului Dumitru Mazilu*, din 27 iulie 1989, în care se aprecia că prin refuzul de a permite acestuia să lucreze la Geneva, guvernul României viola Convenția privind privilegiile și imunitățile ONU.

Din 27 iulie până la 15 decembrie 1989, timp de cinci luni, situația drepturilor omului în România s-a aflat în atenția celui mai înalt for de justiție din lume. Era un fapt fără precedent, după cunoștința noastră, privind cazul unui cetățean român. O dezbateră amplă mai avusese loc în anii '30 ai secolului al XX-lea, referitoare la optanții unguri - moșieri unguri care aveau terenuri arabile în Transilvania și optaseră pentru cetățenia statului Ungaria. Atunci România se aflase într-o situație pozitivă, deoarece prin legea pentru reforma agrară din 1921, expropriindu-i pe optanții unguri și împrăștiindu-i pe țărani, indiferent de naționalitate, făcuse un act de dreptate, în timp ce în 1989 regimul politic se afla într-o mare dificultate, fiind acuzat că nu respecta drepturile omului, în cazul de față ale cetățeanului Dumitru Mazilu, diplomat și raportor al ONU.

Mass-media Occidentală a relatat pe larg despre poziția guvernelor SUA, Franței, Olandei, R. F. Germane, dar și al Ungariei, precum și al diasporei române, care condamnau politica promovată de Nicolae Ceaușescu, cerând respectarea dreptului de călătorie, de emigrare, de exprimare liberă a opiniilor politice etc.

După ample dezbateri și o cuprinzătoare documentare (redate în volum la paginile 473-525), în ziua de 15 decembrie 1989, Curtea Internațională de Justiție, prin decizia nr. 81, cerea autorităților de la București să-l pună în libertate pe Dumitru Mazilu, prin aplicarea Convenției Națiunilor Unite cu privire la privilegiile și imunitățile experților ONU în misiune. Astfel, în confruntarea cu regimul de la București, diplomatul Dumitru Mazilu a obținut o victorie de mare răsunet internațional.

A fost o victorie morală, pentru că guvernarea români nu numai că nu au pus în aplicare decizia Înaltei Curți Internaționale de Justiție, dar și-au amplificat politica represivă asupra lui Dumitru Mazilu.

Prin politica sa, regimul de la București se afla în contrasens cu evoluțiile din Europa Centrală și de Sud-Est. Din vara anului 1989, regimurile socialist-totalitare erau luate cu asalt, partidele comuniste pierzând monopolul puterii. Momentul de cotitură s-a înregistrat la începutul lunii august, când în fruntea guvernului Poloniei a fost ales un reprezentant al opoziției. Prin aplicarea

principiului dominoului, la mijlocul lunii decembrie, valul revoluționar a ajuns la granițele României.

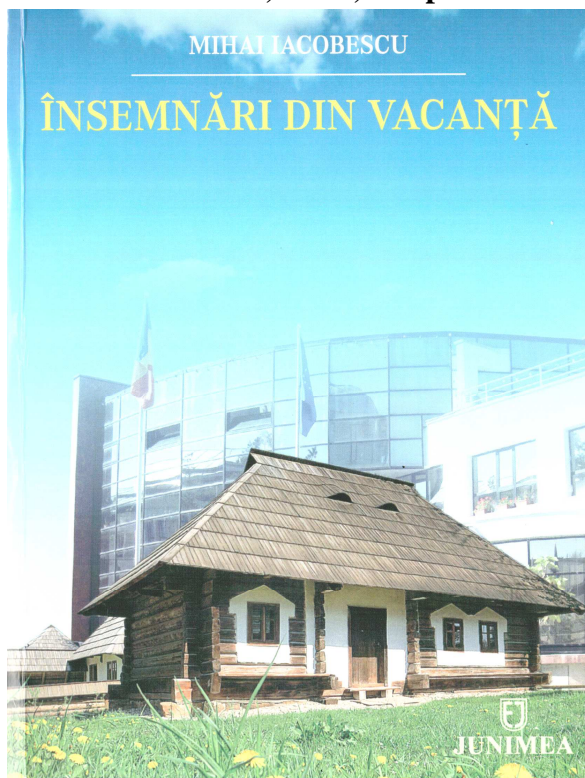
În ziua de 21 decembrie, populația a ocupat zona centrală a Bucureștilor, scandând lozinci împotriva lui Ceaușescu, cerând libertate, democrație, o viață mai bună.

Temându-se că Mazilu ar putea coagula opoziția împotriva regimului, impunându-se prin prestigiul și capacitatea sa de mobilizare, conducerea Securității a decis expulzarea lui din București. În noaptea de 21/22 decembrie, Dumitru Mazilu, soția sa Nicoleta și fiul Daniel au fost ridicați cu forța de la domiciliul lor din strada Praporgescu și transportați în arestul Miliției din orașul Alexandria. Au fost momente dramatice în acea noapte, când în București au fost împușcate 50 de persoane, iar 462 au fost rănite, familia Mazilu putând cădea victimă represiunii. În volum, la paginile 540-553 se află copia după Sentința nr. 1 a Curții Supreme de Justiție, Secția Militară din 18 martie 1991, prin care sunt condamnați cei care au arestat familia Mazilu în timpul revoluției. În ziua de 22 decembrie 1989, la orele prânzului, sub presiunea revoluționarilor, Nicolae Ceaușescu a fost nevoit să abandoneze puterea, iar securiștii au readus familia Mazilu în București.

Peste puțin timp, în jurul orei 17,30, Dumitru Mazilu a luat cuvântul din balconul Comitetului Central, fiind primit cu aplauze de manifestanți. Acesta scrisese, din 20 decembrie 1989, un document programatic, care avea să cunoască mici modificări, devenind *Comunicatul Frontului Salvării Naționale*, citit la televiziune de Ion Iliescu spre sfârșitul zilei de 22 decembrie 1989. La 26 decembrie, Dumitru Mazilu a fost ales prim-vicepreședinte al Consiliului FSN, funcție pe care a îndeplinit-o până la 26 ianuarie 1990, când a demisionat.

Este cert că Dumitru Mazilu a fost opozantul cu cea mai largă amplitudine internațională împotriva regimului socialist-totalitar și a lui Nicolae Ceaușescu, iar cartea-document *Un protest diplomatic* rămâne o mărturie impresionantă a luptei, curajului și perseverenței unui român animat de idealul libertății pentru sine și pentru țara sa.

**MIHAI IACOBESCU, ÎNSEMNĂRI DE VACANȚĂ, Iași, Editura
Junimea, 2010, 310 p.**

Prin cartea de față, profesorul sucevean Mihai Iacobescu oferă cititorilor o plăcută surpriză. Cunoscut ca un istoric sobru, cu judecăți de valoare întemeiate pe numeroase documente de arhivă, Iacobescu ne apare, prin acest volum, un scriitor de talent, plin de sensibilitate, cu o autentică notă de romantism, mai ales atunci când evocă anii copilăriei. Mediul familiar, anii de școală - de la cea elementară la liceu, și apoi la Universitatea «Alexandru Ioan Cuza» din Iași - sunt descrise în contextul epocii de după cel de-al Doilea Război Mondial, când România a cunoscut ocupația sovietică, dar și o dezvoltare economică incontestabilă (pilduitoare este construcția drumului național Vatra Dornei-Crucea-Broșteni-Lunca-Fărcașa-Viaduct Poiana Teiului).

După repartizarea la Institutul Pedagogic din Suceava, Mihai Iacobescu a început o nouă viață, într-un mediu complex, în care prietenii alternau cu suspiciunile, oamenii fiind adesea nevoiți să ducă o viață dublă. Cu mult talent este evocată colega de birou, soția primului secretar al județului, care l-a ajutat să facă o neașteptată «călătorie în paradis», tocmai în Suedia, pentru ca la întoarcere să afle că a fost înlăturat de la catedră și mutat la Complexul Muzeal al Bucovinei.

Extrem de interesantă și instructivă este discuția autorului cu Ion Irimescu, sculptorul care a donat orașului Fălticeni întreaga sa operă. Maestrul i-e relatat că,

într-o duminică, a fost invitat la masă de Nicolae Ceaușescu, care l-a întrebat : «ce planuri de viitor mai aveți?». A răspuns că dorea să facă o statuie a lui Mihail Sadoveanu în mărime naturală, dar avea nevoie de mult bronz. Fără să stea pe gânduri, secretarul general al P.C.R. l-a asigurat că va primi bronzul necesar. Intr-adevăr, a doua zi, un camion mare a adus statuia lui Stalin demolată de mai mulți ani din Parcul Herestrău, despre care nu se mai știa nimic. Din bronzul statuii lui Stalin maestrul Irimescu a realizat statuia lui Sadoveanu, care poate fi admirată și astăzi în centrul orașului Fălticeni.

Dincolo de ineditul relatării, profesorul Iacobescu oferă cititorilor un subiect de meditație: același regim, care într-un anumit context istoric i-a înălțat statuie liderului de la Kremlin, a dispus dărâmarea acesteia, iar bronzul a fost modelat spre a cinsti un mare scriitor și patriot român. De aici rezultă limpede cât de false sunt aprecierile lineare, simplificatoare privind regimul politic din România anilor 1945-1989, pe care le promovează, cu osârdie, diverși “analști” și “politologi”. Cartea profesorului Mihai Iacobescu este un model de abordare cinstită a istoriei recente.

MIHAI IACOBESCU

Universitarul sucevean este cunoscut cititorilor dintr-o „salbă” de cărți de istorie, din care amintim:

- *România și Societatea Națiunilor 1919-1929* (1988);
- *Din istoria Bucovinei, 1774-1862* (1993), distinsă cu Premiul „Dimitrie Onciul” al Academiei Române;
- Paginile despre *Bucovina între anii 1774-1914*, în sinteza monumentală *Istoria Românilor*, vol. VI-VIII (2001-2003), sub egida Academiei Române;
- *Universitatea „Ștefan cel Mare” (1963-2003). File de istorie* (2003);
- *30 de zile în „Siberia”: căutând arhivele Bucovinei* (2003 și 2005)
- *Descătușarea, 1985-1991. Perestroika. Revoluția din 1989. Românii din Imperiul Sovietic* (2009)

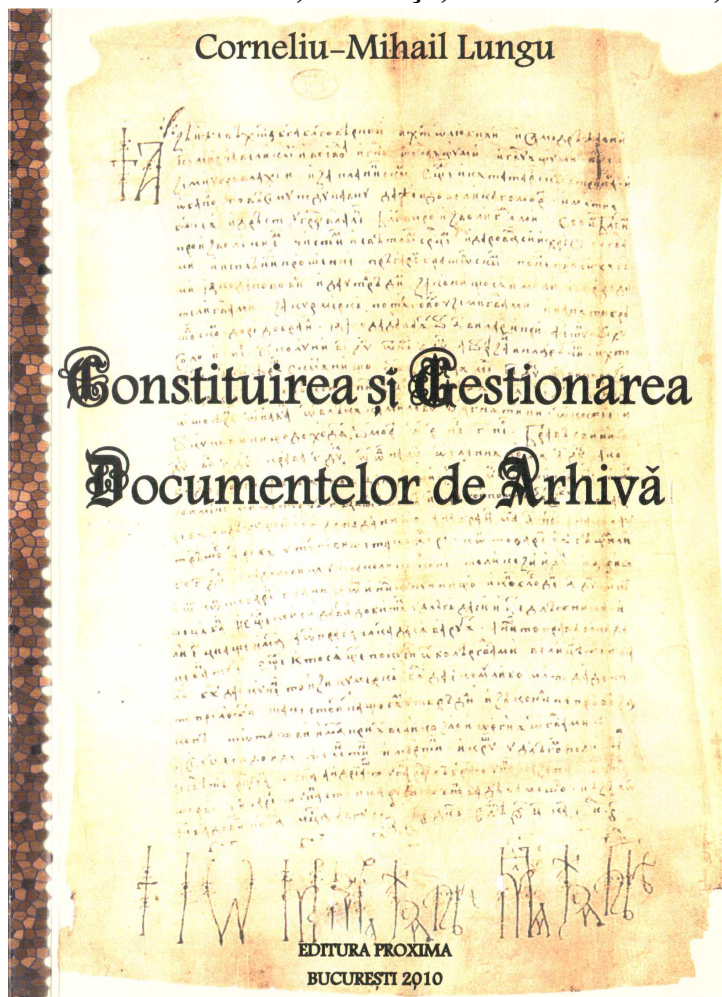
Aceste *Însemnări din vacanță* explorează și înfățișează selectiv crâmpoie din viața trăită. Amintiri. Evocări. Întâmplări. Portrete și lapidare caracterizări ale unor oameni dragi, prieteni, cunoscuți, personalități contemporane – toate scrise într-un stil antrenant, spontan, captivant, memorialistic, din care ni se dezvăluie – ca într-un intim ceas de taifas, de spovedanie – **omul, profesorul, istoricul**, cu ale sale gânduri, sentimente, atitudini.

ISBN 978-973-37-1458-3

9 789733 714583

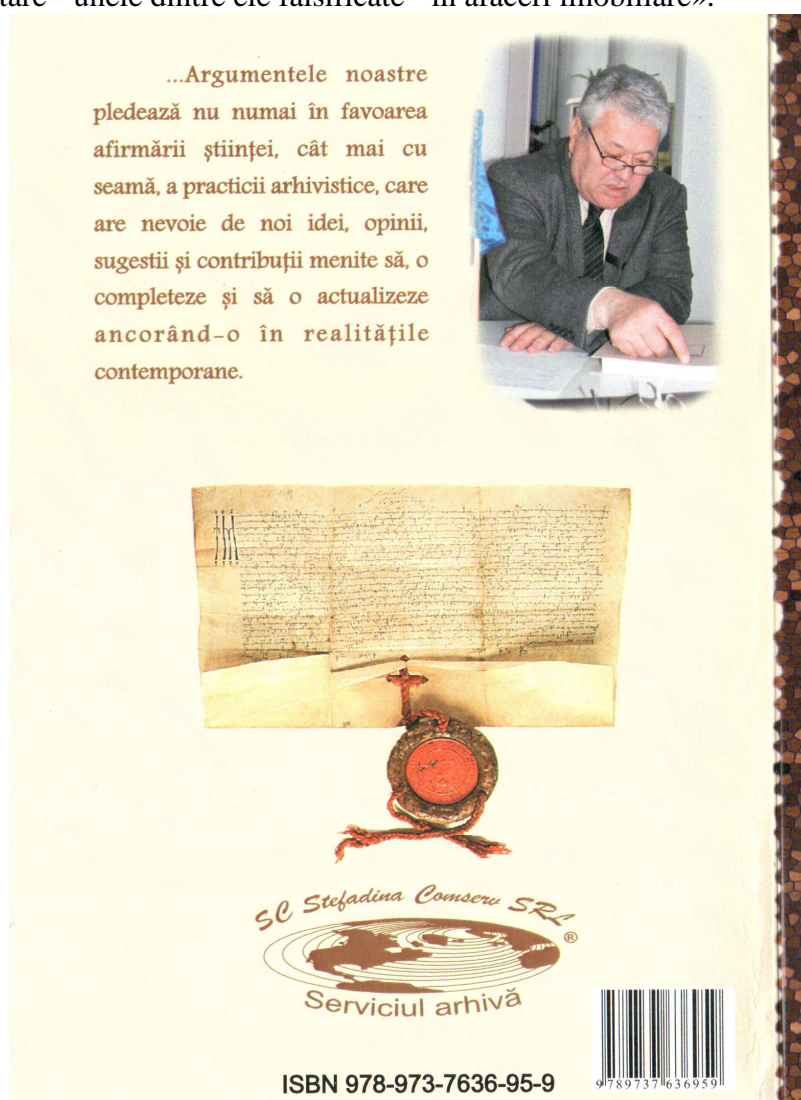
CORNELIU- MIHAIL LUNGU, *CONSTITUIREA ȘI GESTIONAREA DOCUMENTELOR DE ARHIVĂ*, București, Editura PROXIMA, 2010, 240 p.

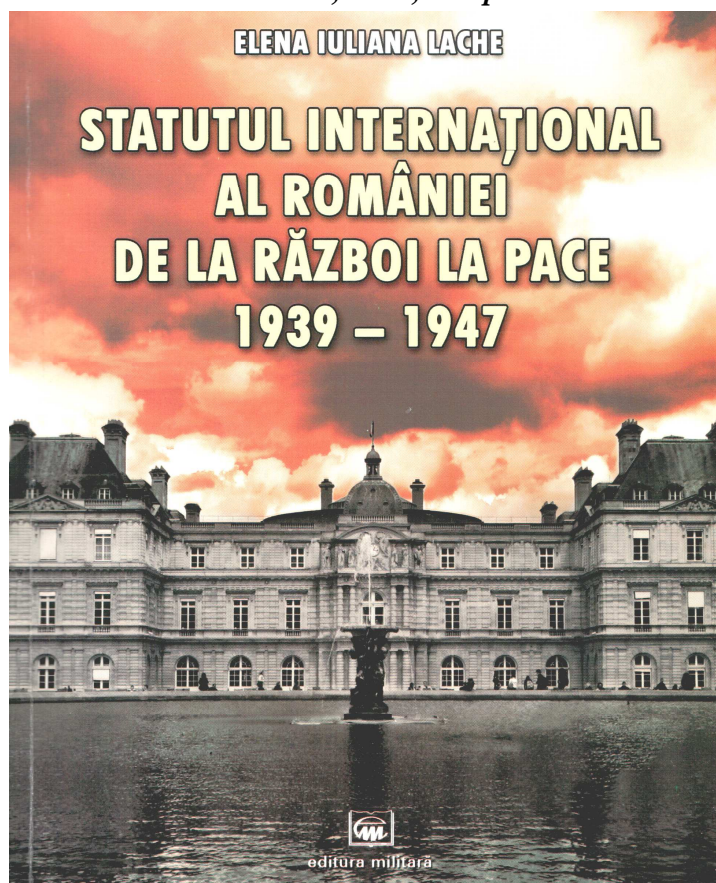
Reputatul arhivist și istoric Corneliu-Mihail Lungu oferă cititorilor și cu deosebire specialiștilor o adevărată monografie privind constituirea și gestionarea documentelor de arhivă. Este o lucrare extrem de necesară, mai ales în contextul evenimentelor de după 1989, când, ca urmare a distrugerii economiei naționale, a falimentării și închiderii a numeroase întreprinderi și instituții, sute de mii de documente, poate chiar milioane, au rămas «fără stăpân». Pe de altă parte, unii dintre cei care se află în fruntea Arhivelor Naționale «nu fac decât să sprijine acțiunea regizată și susținută de cei care au o singură misiune: ștergerea identității noastre naționale și aducerea generațiilor actuale și a celor viitoare în imposibilitatea de a demonstra existența, locul și rolul românilor între națiunile lumii».

Lucrând aproape patru decenii în arhive, ocupând mai multe funcții de conducere, inclusiv cea de director general al Arhivelor Naționale, Corneliu-Mihail Lungu abordează, cu competență și profesionalism, toate aspectele esențiale, de la cele teoretice și de legislație, la activitățile practice vizând constituirea, gestionarea și folosirea documentelor.

Cartea este, în același timp, un îndemn adresat arhiviștilor la responsabilitate și verticalitate profesională, deoarece «în ultimii ani au apărut tot mai des cazurile prin care documentele de arhivă sunt folosite în scopuri comerciale, pentru tranzacții ilegale, mai cu seamă în ceea ce privește valorificarea unor bunuri de patrimoniu sau utilizarea diverselor mărturii documentare - unele dintre ele falsificate - în afaceri imobiliare».

ELENA IULIANA LACHE, *STATUTUL INTERNAȚIONAL AL ROMÂNIEI DE LA RĂZBOI LA PACE. 1939-1947*, București, Editura Militară, 2010, 429 p.

Problematika celui de-a Doilea Război Mondial a preocupat pe foarte mulți istorici, de pe întregul Glob, fără să se poată afirma că se cunoaște « totul » despre acest tragic eveniment pe care omenirea l-a trăit în secolul al XX-lea.

Orice nouă contribuție este binevenită, mai ales din partea unor tineri aflați în plin avânt creator. Este cazul Elenei Iuliana Lache, care a obținut recent titlul de doctor în istorie.

Cartea de față analizează statutul internațional al României în ajunul izbucnirii celui de-al doilea Război Mondial, încercarea guvernanților de la București de a se adapta la noile realități create după 1 septembrie 1939, izolarea politico-diplomatică în care a ajuns țara, situația creată ca urmare a pierderilor teritoriale din vara anului 1940, alianța cu Axa în contextul schimbării raportului de forțe pe plan internațional, participarea la Războiul pentru reîntregirea graniței de Est, cotelura de la 23 august 1944 și trecerea de partea Națiunilor Unite, ocupația sovietică și Tratatul de Pace din 1947, care a consfințit această realitate.

Este evidențiat faptul că liderii «marilor democrații» occidentale, Roosevelt și Churchill, precum și succesorii lor, au ratificat Pactul Molotov-Ribbentrop din 23 august 1939, convenit între doi dictatori, Hitler și Stalin, atât prin Convenția de armistițiu din 12 septembrie 1944, cât și prin Tratatul de pace din 10 februarie 1947.

Elena Iuliana Lache a realizat o lucrare temeinică, originală, bine scrisă, conchizând, cu deplin temei, că istoria românilor în perioada analizată «a fost marcată de interesele marilor puteri, de înțelegerile dar și de divergențele dintre acestea».

Editura Militară dovedește, încă odată, că promovează o istoriografie de calitate și tipărește cărți frumoase.

ELENA IULIANA LACHE (n. 1967, București), doctor în științe umaniste – specialitatea istorie, este lector universitar la Facultatea de Relații Internaționale, Istorie și Filosofie a Universității „Spiru Haret”. A mai publicat *România în relațiile internaționale 1939-2006* (coautor, 2007), *Relații internaționale în perioada Războiului Rece* (2009), precum și numeroase studii și articole științifice în reviste de specialitate.

Lucrarea *Statutul internațional al României de la război la pace. 1939-1947* este rodul unei ample investigații științifice, remarcându-se printr-o analiză sistematică și obiectivă, cu abordări nuanțate și semnificații originale, a evoluției statutului internațional al României în contextul geopolitic și geostrategic internațional de la declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial până la încheierea Tratatului de Pace. Sunt aduse în atenție configurarea și reconfigurarea acestui statut, de la neutralitate, nonbelligeranță, belligeranță și cobelligeranță, la ipostaza de țară supusă ocupației militare străine, conchizându-se că istoria românilor în această perioadă a fost marcată de interesele marilor puteri, de înțelegerile dar și de divergențele dintre acestea.

ISBN 978-973-32-0843-3

www.edituramilitara.ro

IOAN HUDIȚĂ, *JURNAL POLITIC (1940-1945). Ediție îngrijită de Acad. Dan Berindei*

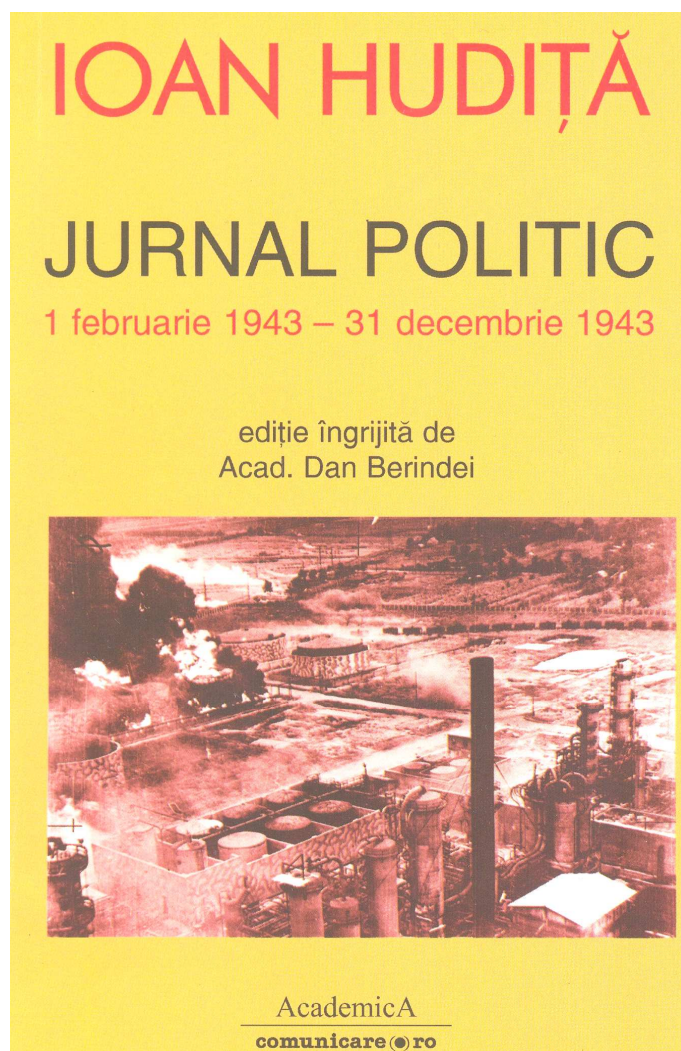
Prin osârdia academicianului Dan Berindei a apărut recent cel de-al 12-lea volum din *Jurnalul politic* lui Ioan Hudiță, privind intervalul 1 februarie - 31 decembrie 1943. Primul volum a văzut lumina tiparului în 1997, la Editura Roza Vânturilor, abordând perioada 1 ianuarie - 24 august 1944. Deși nu au fost publicate în ordine cronologică, volumele cuprind perioada 1 ianuarie 1940- 6 martie 1945. Pe parcursul celor 13 ani au fost implicate editurile: Institutul European, Fundația PRO, Lucman, Paralela 45, Dominor, Comunicare ro, Academica A. Fiecare volum beneficiază de un consistent studiu introductiv, note și indice semnate de academicianul Dan Berindei.

Jurnalul politic este opera unei personalități marcante din istoria învățământului și politicii românești. Ioan Hudiță a fost, din ianuarie 1928, conferențiar universitar la Iași și apoi la București. În februarie 1944, a devenit profesor universitar la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Capitala României. A intrat în politică alături de dr. N. Lupu, în Partidul Tărănesc, devenind, după fuziunea acestuia cu Partidul Național-Tărănesc, unul dintre colaboratorii apropiați ai lui Iuliu Maniu, iar în 1940 secretar adjunct al acestui partid. A ajuns ministrul Agriculturii și Domeniilor în guvernul Rădescu (6 decembrie 1944-5 martie 1945). A fost eliminat din învățământ în septembrie 1947 și arestat, timp de opt ani, fără a fi fost judecat. Eliberat în decembrie 1955, a lucrat la Institutul de Istorie al Academiei din februarie 1956 până în iulie 1959, când s-a pensionat. Rearestat în noiembrie 1961, eliberat în iulie 1962, Ioan Hudiță și-a consacrat cea mai mare parte a timpului scrierii jurnalului său, care conține mai multe mii de pagini.

Spre deosebire de alți cărturari, Ioan Hudiță a refuzat să colaboreze cu regimul politic de după 1945, sperând că acesta va fi înlăturat de englezi și americani. Este de reflectat asupra atitudinii unor personalități științifice și culturale față de acest regim, dominat de partidul comunist, apelând la două exemple: pe de o parte, Ioan Hudiță, intransigent, consecvent cu el însuși, a refuzat orice colaborare, menținându-se, cu obstinație, într-un anonim total; pe de altă parte, Constantin C. Giurescu coleg, la Facultatea de Litere și Filosofie, cu Ioan Hudiță, dar care după detenția de la Sighet și domiciliul obligatoriu în Bărăgan, a acceptat noile realități, redevenind profesor la Universitatea din București, publicând zeci de studii și cărți, fiind primit în Academia Română, reprezentând țara noastră la zeci de întruniri științifice internaționale. Cărțile lui Giurescu au fost trimise și se află la toate marile biblioteci din lume, în timp ce Hudiță a rămas mai curând un profesor anonim. Cred că poziția lui Giurescu a fost una mai folositoare științei și culturii românești, precum și lui personal, în timp ce boicotul lui Hudiță, oricât de onorabil, nu și-a atins scopul. Realitatea

istorică a arătat că englezii și americanii nu au venit, iar Hudiță a murit în 1982, la vârsta de 85 de ani, fără a-și fi văzut visul politic împlinit, dar și fără o operă științifică bogată, pe care să o lase moștenire poporului român.

Academicianul Berindei a scos la lumina tiparului o bună parte din *Jurnalul politic* al socrului său, Ioan Hudiță, prin intermediul căruia cititorul de astăzi vine în contact cu realitățile societății românești din anii 1940 - 1945, sub toate aspectele: politic, cultural, social, moral etc., cu oamenii acelor vremi, din rândul cărora se detașează Iuliu Maniu, dar și cu evoluția celui de-al Doilea Război Mondial, cu speranțele și iluziile românilor. Pentru istorici, *Jurnalul* lui Hudiță este indispensabil. Așteptăm cu interes celelalte volume, având speranța că academicianul Berindei va avea răgazul și forța de a duce până la capăt tipărirea acestui foarte interesant și util *Jurnal*.

***NICOLAE IORGA. 1871-1940. STUDII SI DOCUMENTE, vol. XI.
Coordonatori Constantin Bușe și Constantin Găucan, București, Editura
Universității din București, 2010, 645 p.***

Cu o stăruință demnă de toată lauda, profesorul Constantin Bușe și doctorul Constantin Găucan au reușit să editeze, până la sfârșitul anului 2010, nu mai puțin de 11 volume de studii și documente consacrate lui N. Iorga - marele istoric, profesor, om politic și patriot, personalitate emblematică pentru geniul creator al poporului român.

A fost o inițiativă luată la Vălenii de Munte de Clubul Istoricilor «N. Iorga» în anul 2000, iar primul volum a apărut în anul 2001. De-a lungul celor nouă ani, prin uriașul efort al celor doi coordonatori, au fost antrenați peste 100 de istorici, din țară și din străinătate, de la venerabili academicieni și profesori universitari, la tineri care bat la porțile afirmării științifice. Rămân înscrise în aceste volume numele unor « oameni care au fost », precum David Prodan, Valeria Costăchel, George Potra, Mihai Ungheanu, Gheorghe Zbucăea.

În cele aproximativ 6 000 de pagini, cât însumează cele 11 volume, au fost publicate studii prin care s-au pus în valoare aspecte fundamentale, dar și de detaliu, din viața lui N. Iorga, din opera sa științifică, au fost analizate ideile, concepția care l-au animat, precum și profundul, ardentul său patriotism. Fiecare volum conține un număr apreciabil de documente, cele mai multe inedite, care argumentează problematica studiilor respective.

N. Iorga rămâne un reper nu numai pentru toți cei care profesează sau iubesc istorie, ci și pentru cei interesați să afle la câtă știință, câtă putere de muncă și la câtă forță de creație poate să ajungă un om.

Un cuvânt de apreciere pentru Editura Universității din București, care a publicat, în excelente condiții grafice, toate cele 11 volume.

NICOLAE IORGA

1871 - 1940

XI

Studii și documente

editura universității din bucurești®

STUDII ȘI ARTICOLE DE ISTORIE, LXXVI, 2010, 352 p.

Apărută în 1956, revista «Studii și Articole de Istorie», editată de Biroul Executiv al Societății de Științe Istorice din România, a ajuns la cel de-al 76-lea număr. Este, fără îndoială, una dintre cele mai longevive publicații periodice din țara noastră.

Revista se adresează, cu precădere, profesorilor de istorie din învățământul gimnazial și liceal, fapt ce a impus o structură specifică, prin care se diferențiază de celelalte publicații de profil.

Volumul de față are următoarea structură: I) Studii științifice: Relațiile româno-maghiare de-a lungul timpului; II) Didactică, metodică și management educațional; III) Aniversări istorice: Al Doilea Război Mondial; IV) Istoria învățământului; V) File din viața cotidiană; VI) Din viața Societății de Științe Istorice din România; VII) Bibliografie.

De-a lungul celor 54 de ani de existență, «Studii și Articole de Istorie» a contribuit substanțial la asigurarea conținutului științific ale lecțiilor susținute la clasă, la promovarea celor mai noi metode și eficiente tehnologii didactice, precum și la susținerea cercetării științifice a profesorilor de istorie, de pe întreg cuprinsul țării.

În paginile acestei reviste se întâlnesc semnăturile unor personalități marcante ale științei istorice - academicieni, profesori universitari, al unor profesori cu gradul didactic I, precum și al multor tineri, care și-au marcat astfel debutul în drumul științific spre edituri de prestigiu.

